

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 50. ANUL XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Duminica. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditura
oici pe afara la c. r. poste, cu bani
gat'a prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu an
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straini pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 27 Iunie (9 Iuliu 1865.)

Siebenbürgen und die oesterreichische Regie- rung in den letzten vier Jahren.

II.

(A se vedé nr. 41 din T. R.)

Amu fostu promis in tractatulu precedentu, ca pentru pu-
bliculu nostru, care inca nu a cititu opuscululu esitu sub fir-
m'a de susu, voiú dá o icona catu se póte de chiara in-
tr'unu extractu scurtu alu lui. — Acést'a va fi cu atát'a mai
binevenita, cu catu credu ca cunoscinti'a lui va fi destula
condamnare asupr'a celoru cuprinse in elu. —

Jurnalulu din Vienn'a „Neue freie Presse“ in Nr. 263 a
nimeritu cuiulu tocmai in capu, candu s'a exprimatú asupr'a
cestiunatei brosiure in tipulu urmatoriu:

„Déca amu fi noi (N. F. Presse) Schmerling, n'amu face
alt'a, decâtu amu procurá o traducere romanésca într'o editi-
úne populara estina, spre a se impartí prin Ardélu. Pentru
ca d'abiá cunoscemu altu remediú mai aptu d'a vindecá din
fundamentu pre natiunile nemagiare din Ardélu si de cele de
pre urma remasitie ale dorului, de a mai vedé restituita sta-
rea de mai nainte de acolo. D'abiá — dice — s'aru gasi altu
mijlocu incontr'a astorufelu de dorintie, ce aru mai esistá, de
catu candu s'aru demústrá aci Romániloru si Sasiloru cum se
cade ad oculos, ca ei in ochii Magiariloru (intielegemu
aci pre cei conservativi ruginiti) suntu inca si astadi totu a-
ceia, cari au fostu pe tempulu dietei dela Debreczinu, unde
Kazinczy a espeditu petitiunile pentru egal'a indreptatire na-
tiunale cu eschiamarea: „Ce voru acesti cersitori
o brasnicii!“

Apoi mai departe continua „N. F. Presse“: „Deocam-
data postésca Románii si Sasii a citi acést'a brosiura, cá sa
véda ei insi cu ochii loru intr'ens'a, ce felu de rudis in-
digestaque moles suntu ei in ochii Magiariloru, si
catu de mare e defectulu loru in cultura, catu de grósnica in-
dolentia'a loru, etc.“ —

Cu aceste promise credu ca amu pregat' tu destulu pre publicu-
lu meu, spre a fi cá unu Dante portatu de Virgiliu prin locasiurile
infernului, ce ni-lu infacisíéza poem'a din sus-citat'a brosiura.

Eata pe scurtu, cum ne dascalesce acést'a nu divina, dara
diabolica comedia.

In introducerea eii se vaiera amaru, ca regimulu austriac
incepudu dela Rudolfu II, Ferdinandu II, Leopoldu I si
Iosifu II adeseori au pasitu ofensivu in contr'a constitutiunei
unguresci, in sa nici odata asiá de periculosu atátu in mijlóce,
catu si in perseverantia, cá tocmai in tempulu din urma, —
adeca, ca acelu regimu a strinsu pré tare zabalele fae tonulu
celui imbuibatu, de câte ori acést'a si-a facutu ventu d'a
tiri carutia societátii prin tóte coltiurile si abisurile si l'a
opritu de a mai muscá si bate cu piciórele totu ce-i veniá in
cale, ci l'a constrinsu de a alergá numai pe aren'a cea obla
a dreptei concurentie.

In capitululu urmatoriu alu brosiurei ea discutéza refe-
rinti'a Ardealului cátra cas'a domnitóre austriaca, cátra Un-
gia si cátra celelalte tieri ale monarchiei. Ardealulu o data
a fostu parte constitutiva a imperiului Ungurescu, dara in
decursulu tempiloru vitrigi la inceputulu seculului alu 16 s'au
ruptu de cátra mam'a sea. Insa cu incetulu cu incetulu, mai
cu séma decandu au devenitu sub cas'a austriaca, au luatú o
directiune apropiatóre de mat'e sea atátu in privinti'a le-
gislatiunei catu si a administratiunei publice, pâna candu mai
la urma, vediendu ca singuru e slabu si nepotinciosu, la a.
1848 cu mutu'a invoire éra s'au unitu cu Ungari'a. Prin
acést'a uniune au ajunsu Ardealulu unu statú puternicu si
fericitu, — numai catu nu dice fericitu cá paradisulu lui A-
damu. — Dara acést'a fericire a starnitu invidia in regimulu
austriacu, care apoi au indemnatu pre celelalte natiunalitati, sa
guste din pomulu celu opritu alu cunoscintiei binelui si alu
renlui, si asiá sa si pérda cu totii paradisulu.

Cumu s'au intemplatú acést'a perdere si ce au mai facutu
regimulu austriacu dupa isgonirea adamitiloru din raiu la a-
nulu 1848, ne infacisíéza capitalulu III alu poemei.

Au venitu adeca Bach cu biciulu celu de focu, si au
silitu pre vinovatu cá si pre nevinovatu, sa-si agonisésca pâ-
nea de tóte dilele intru sudórea fetiei loru, — pe câmpulu
celu sterilu alu absolutismului. —

Asta pedépsa — dice mai incolo, — a fostu nemeritata, pen-
tru ca legile din 1848 si cu deosebire uniunea Ardealului cu
Ungari'a s'au facutu pe cale constitutiunale, cu invoirea lo-
cutórilor si a principelui, si ca uniunea ast'a a fostu fórte
buna si folositóre nu numai pentru ardeleni, dara si pentru
monarchi'a, carea si-aru aflá centrulu seu mai bine in Pest'a
decátu in Vien'a.

Insa regimulu nu si-a cunoscutu interessulu seu, pentru
ca n'a priimitu acestu centru, si nu vré o Ungaria tare si
mare. De aceea intrebuintíéza cele mai periculosé mijlóce in
contr'a acestui evenimentu salutare, si intre aceste mijlóce
primejdióse celu mai afurisitu e principiulu natiunalitátii, si
nicairi acestu principiu nu e asiá de priinciosu cá in Ardealu,
unde spre daun'a tieriei de seculu au existatu trei natiuni, in-
tre care acum'a a luatú locu si a patr'a natiune, adeca cea ro-
mána, firesce spre si mai mare stricare a tieriei. —

Cele dóue natiuni principali ale tieriei, adeca Magiarii si
Secuii au fostu gat'a sa-si jertfésca privilegiele in favórea li-
bertátii personali si a egalei indreptátiri. Inse celelalte dó-
ue natiuni — firesce neprincipali, — adeca a Sasiloru si a Ro-
mániloru s'a folositu de libertatea individuala si de egal'a in-
dreptatire numai cá de pretextu, spre a-si agonisí folóse spe-
ciali pe contulu celorlalte dóue — principali, si anume spre
a le suprematisá. Si fiindu ca Sasii si Románii poteau as-
ceptá asiá ceva numai dela regimulu austriacu, ei l'au sprin-
jinitu pre acést'a in atacarea constitutiunei si a drepturiloru
loru, adeca a natiuniloru principali, a natiuniloru
magiare si secuie.

Astfelu de mijlóce blastemate — dice autorulu brosiurei
in capitululu alu patrúlea — a ntrebuintiatu regimulu in
tempu de 12 ani, panacandu vediendu, ca nice asiá nu o
scóte la socotéla, s'a vediutu constrinsu a se întórce iara la
sistem'a constitutiunala. Diplom'a din 20 Octobre 1860,
prin carea s'a restituitu sistem'a constitutiunala, aru fi mul-
tiamitu pe deplinu pre toti, déca s'aru fi esplicatu asiá, ca prin
trens'a s'au restituitu pe dintregulu si legile din 1848; dara
si aci regimulu austriacu a trasu o dunga preste socotéla
loru prin patent'a, ce a urmatu la 26 Februariu 1861.

In Ardealu — dice mai incolo — au fostu apucatu la
cârm'a reginului doi barbati adorati, anume Baronulu Kemény
cá Cancelaru, si Conte Mikó cá guvernatoriu alu tieriei. Cea
d'antáiu grija a loru au fostu resturnarea organismului Ba-
chianu si restituirea stárei ceii dinainte de 1848. Ei go-
nindu pre ampoiatiu straini au acomadatu municipiele legiloru
din 1848 si cu incetulu cu incetulu éra sa intraduca si drep-
tatea antemartiale, etc. Acestea tóte, dice autorulu brosiurei, —
de-si nu erau intru tóte corespondiatóre constitutiunei, erau
totusi sa fia mai bune decâtu ordinea lui Bach, si poteau sa
multiamésca pre toti.

Avendu Baronulu Kemény in urm'a rescriptului din 20
Octobre 1860 cátra contele Rechberg, — ordinu, cá sa com-
puna o reprezentantia a tieriei, la carea sa fia partasi si cei ce
mainainte nu erau indreptatiti, — elu a convocatu la Alb'a — lu-
li'a o conferintia regnicolara statatóre — dupa dreptate — din
24 Magiario-Secui, din 8 Sasi si 8 Románi, care conferintia
prin majoritatea voturiloru a hotaritu, ca Ardealulu in sensulu
legiloru dela 1848 nu mai póte avé reprezentantia propria, ci
sa mérga la dieta in Pest'a.

Vediendu asiadara regimulu austriacu, ca pentru scopu-
rile sele nu o póte scóte la cale nici cu Ungurenii, nici cu

Ardelenii, despre o parte au disolvitu diet'a Ungariei, eara despre alt'a pe barbatii din capulu trebiloru ardeleni i-au inlaturatu, inlocuindu-i cu altii addicti lui.

Cu ajutoriulu acestora apoi au luat refugiul iara la mijlocele probate de mai nainte, adeca la imparechiarea nationalitatiloru. A lasatu ca Sasi si Romani sa asupresca pre Magiari si Secui, ca sa-i silésca de a se acomoda tendintieloru lui.

In capetele V. VI. VII. purcede autorulu brosiurei de a descrie mai cu deameruntulu, cum si in ce tipu au asupritu regimulu pre Magiari si pre Secui prin miscarile nationale ale Sasiloru si Romaniloru. —

Fiindca aceste episoade ne atingu si mai de aproape, sunt demne de a le cunoasca mai in detaliu. Dreptu aceea mi reservezu ocaziunea de a le reproduce intr'unu numeru venitoriu.

Afaceri scolare.

Venerabilulu Inspectoratu supremu alu scololoru gr. res. din archidieceps'a Transilvaniei emise in dilele acestea o instructiune pentru directorii scololoru populare si pentru directorii si inspectorii scololoru capitali, precum si pentru inspectorii districtuali de scola din archidieceps'a gr. res. din Ardealu. Ne iertandu-ne spatiulu a vorbi mai pe largu despre acesta instructiune, vom reproduce numai introducerea si incheierea eii, cari sunt urmatoarele:

I n t r o d u c e r e . Propasirea si desvoltarea cea graduala a scololoru nostre indamna pre supremulu Inspectoratu alu scololoru nostre confessionale, ca in priventi'a directoriloru si inspectoriloru locali scolare, precum si pentru inspectorii districtuali de scola sa stabileze si sa prescrie unele reguli, cari sa garanteze ordinea buna in starea internă si esterna a invetiamentului, ca apoi desvoltarea crescerei scolariloru sa inainteze mai siguru atatu spre folosulu materialu, catu si spre celu formalu alu invetiamentului, carele este scopulu scololoru.

E a r i n c h e i e r e a, dupa ce obiectele indegetate se pertracteaza in ordine sistematica in 34 §§-i, este acesta: Vedeti si cunoscati, fiiloru si impreuna servitoriloru instructiunea, ce Ve dau aci in treb'a scololoru, si Ve rogu, ca aceea sa nu Vi se para grea, caci greutatea eii este impartita intre Voi, cari sunteti cardinali esecutivi ai trebei crescerei tinerimei trei factori nostre: unii sunteti invetiatori, altii sunteti directori si inspectorii locali, si unii sunteti inspectorii districtuali; ore nu sciti, seu nu vreti sa cunoscati, ca tote greutatile singuratice ale Vostre sunt concentrate in unic'a mea persoana, pentruca instructiunea, ce dau aci Invetiatoriloru, directoriloru inspectoriloru locali si inspectoriloru districtuali este si pentru mine unu obligamentu, dupa care sum datoriu a satisfacere chimarei mele, carea nu este mai mica de a Vostra greutate. Mai greu este pentru unu parinte a edifica casa, de catu fiiloru a locui intr'ens'a. Prin urmare impartite ne sunt greutatile, si nu este unulu dintre noi, caruia sa nu-i fia venit o parte bunicica din greutate. Sa ne nevoimu, iubitoru! in greutatile nostre, caci lupt'a noastra este nobila, credinti'a pazimu, si Domnedieu, carele este insusi lumin'a si nu suferu intunerecu, ne va resplati noue pentru lumin'a, carea o reversamu asupr'a fiiloru si ficeloru crestiniiloru nostri, si prin care abatemu intunereculu dela densii, si sa ne rogamu catra Domnedieu, ca sa ne dea poteri trupesci si intelectuali, spre a corespunde chimarei nostre, dicendu: „Dómne Dómne poterea mantuirei nostre! umbréza preste capulu nostru in diu'a de necasu, caci Tu scii: ca faci'a picioriloru nostre este legea Ta, si lumin'a carariloru nostre.“

Sabiuu in 1 Iuniu 1865.

Nu póte fi chiamarea noastra, a atribui actului acestuia laude si recunoscintie, caci suntemu siguri, ca elu se lauda insusi pre sine; atata in sa credemu ca potemu afirmá linisciti, ca elu este o noua dovada invederata, catu de multu este petrunsu Ven. Inspectoratu supremu de trebuinti'a inaintarei pe campulu scolei si alu invetiamentului, si cu cata cunoscintia de lucru, si cu ce spiritu scie tinde catra tint'a dorita.

Armat'a noastra in stare de pace !

In cas'a de susu a senatului nostru imperialu declará ministrulu de resbelu in siedinti'a din 24 Iuniu (6 Iuliu):

ca **Maiestatea Sa**, apretiuindu starea inanti'ala a imperiului, a dispusu reducetiunea mai departe a armatei din Itali'a si Dalmati'a pana la perfectulu statu de pace; comandele respective sunt usitate.

Scirea acesta va strabate cu repezune fulgerului tota monarchi'a si de siguru va produce pretotindenea cea mai buna multiamire. Caci in adeveru nu este alta positiune in bugetulu statului nostru, carea sa apese cu atat'a greutate asupr'a locuitoriloru, ca statulu militiei, si acesta cu atat'a mai vertosu, caci in tota Europ'a de astadata este pace, si asiá nu se po-

tea explica in modu multiamitoriu, pentru ce regimulu nostru nu se potea desface de catra o sarcina atatu de enorma, precum era militi'a noastra in statulu de resbelu.

Suntemu siguri dar, ca dieci de mii de omeni se voru rentorce la plugu si la uneltele meserieloru diferite, si incetandu a consuma prin casarme si locurile de exercitiu sudorea cea grea a populatiunii, voru ajuta si ei insisi a se exploata avutiile cele nesecate ale marei nostre monarchii.

Si de aceea ne fericitam cu totii in aceste momente pentru generositatea si profund'a intielepciune a Domnitorului nostru, si devenindu unu echo de siguru credinciosu alu vocii poporului nostru, I uramu, ca Domnedieu sa-lu tina sub scutulu Seu celu potinte multi si multi ani ! —

Cris'a ministeriala,

dupacum ne spunu foile vienesse, pana'n 3 Iuliu c. n. inca nu ajunsese a se deslega; numai pentru unii rami ai administratiunii sa se fia fostu aflatu ministrii parte definitivi, parte provisorii; in tre altele se vorbesce ca de siguru, ca contele Belcredi este numitu ministru de statu. Preste cele mai mari greutati se dice ca da portfoliulu ministrului de finantie, — unu ce, care se póte explica prealesne; caci cine va fi omulu, care sa ia asupra-si, a desface unu nodu, ce de o multime de ani totu mai multu si mai multu s'au incurcatu !

Gazet'a de Zagrabi'a este impoterita a declara, ca faimele despre intrunirea celor trei cancelarie aulice (a Transilvaniei si a Croato-Slavoniei cu Ungari'a) sunt cu totulu fara temei; noi dara avuseram totu dreptulu a ne'ndoi despre acesta scornitura. —

Dupa unu articulu alu „Pressei“ de Vienn'a, referinti'a imperiului fatia cu Ungari'a aru veni a se regula dupa diplom'a din Octobre, si uniunea Ungariei cu imperiulu nu aru fi nici curata uniune personala (dupacum voru Ungarii), nici curata uniune reala (dupacum voru Nemtii), ci o „uniune reala moderata“, pelanga carea legislatiunea ambelor partide remane nevatemata. Despre stergerea senatului imperialu completu ori redusu, dupa acelasi articulu nu póte fi vorba. Catu in fine pentru persoane, ministeriulu de comeriulu va mai conduce pana la alta renduila Baronulu Kalchberg, ear celu de finantie d. de Holzgethan. Contele Belcredi e denumitu in adeveru; negociatiunile cu d. Becke s'au stricatu, d. de Schwarz a refusat, si pentru ministeriulu de finantie nu s'au aflatu inca persoana cea apta.

Cancelaru aulicu transilvanu faim'a numesce pre Br. Iosika.

Din Ungari'a.

☉ **Cris'a ministeriala** in Vienn'a tne inca si acum'a, incatu adeca Escellentia Sea Cancelarulu Majlath nici pana astadi nu si-a aflatu barbati de aceia, cari ca ministri aru fi totu de acela-si principiu cu densulu in cestiunea ungresca. Atata in sa e adeveru, ca deca din ministeriulu Dni Schmerling va si remane unulu seu altulu, totusi dimissionarea Dni Schmerling se póte privi de o fapta complinita.

In dilele acestea Escellentia Sea Cancelarulu Ungariei a fostu in Pest'a si nu in Zavor la bunurile sale, precum dicu unele jurnale din Vienn'a si Pest'a. Aicea s'a svatuitu cu unele capacitati mai insemnate ale Ungariei despre modulu si forma deslegarei cestiunei ungresce intre marginile programei sale, carea era formulata numai in punctele fundamentale. Cate-va jurnale din Pest'a, cari marturisescu, ca Escellentia Sea a fostu in Pest'a in dilele aceste, nega cu totulu ca acesta caletoria s'aru fi intemplatu din atari motive politice. Noi in sa — precum amintiram, — scimu din isvoro autentice, ca scopulu Escellentiei Sele n'a fostu — dar noi n'a potutu fi — altulu, decatu a se sfatu cu capii partidei — precum se dice — liberale a Ungariei. Cestiunea nationalitatiloru firesce nici nu s'a pomenitu, de ore-ce aceea astadi se privesce de o cestiune de totu neinsemnata. —

Astadi nu e mai multu vorba numai de stranutarea personelor ministeriale, ci de unu sistem nou, care va sa se introduca in politic'a interna a monarchiei austriace. Asiá: se vorbesce despre nimicirea totala a senatului imperialu formatu dupa patent'a din 26 Febr. 1861; acela se va sustine numai pentru provinciile ereditare ale Austriei, care prin delegatii sei va pertracta cu delegatii dietei Ungariei; despre totu ce privesce la interesulu comunu alu monarchiei; astfelu militi'a fi pertractate in senatulu imperialu, ci prin delegatii senatului imperialu si ai dietei Ungariei. Se face vorba si despre unele reforme afundu taitore in organismulu statului, d. e. administratiunea politica s'aru desparti cu totulu de catra justitia, in unele cause, dar mai alesu in cele criminale s'aru introduce institutiunea juratiloru (jury), precum acestea se afla in Angli'a, Franci'a. Astfelu s'aru mai imputina si spele statului, si s'aru póte duce o economia mai rationala decatu cea de astadi. Dieu mare lipsa amu ave de ea.

In program'a Contelui Mailáth acestea și asemenea puncte aru formá condițiunea sine qua non. Și fiindcă dintre barbatii de statu putini se afla, cari aru poté priimi o astfel de pertractare a cauzelor comune, — mai potemu asceptá inca câte-va dile, panacandu se va constitui ministeriulu intregu.

Planulu, de a uní cele trei Cancelarii, precum se vede, s'a nimicitu, deórece acel'a n'a fostu bine priimitu in cercurile politice ale nemagiariloru, incátu astadi jurnalele din Viena a afirméza, ca nici nu s'a facutu vorb'a despre unirea, séu mai bine contopirea celoru trei cancelarii.

Aceste planuri, ori câte se mai fia, suntu numai planuri nerealisate, și combinatiuni jurnalistiche, din cari nu scimu ce se va alege, panacandu nu se va constitui ministeriulu, și nu vomu vedé program'a, ce va sa o urmeze. Preste trei — patru dile in sa, fiindcă și Maiestatea Sea S'a re'ntorsu din Ischl, va trece și acesa balantiare, ce va sa aiba urmári de mare insemnate.

In dilele prime ale crizei ministeriale dintre barbatii Ungariei se iviau candidati preste candidati in ministeriulu celu nou. Cei mai multi concusera la portfoiulu ministeriului de finantie, erá vorba despre Contele Desewffy, Lónyay, Almásy etc., despre cari astadi cronic'a nu ma vorbesce nimic'a, de óre ce densii se sentiescu cu multu mai debili, decátu sa póta aduce in ordine starea cea derangiata a finantiei austriace.

Noi suntemu de parere, ca de și Magiarii astadi stau mai aprópe de tronulu Maiestátii Sele, decátu in anii trecuti, aru gresi-o preste mesura, deca din calcululu lor aru sterge unele drepturi favorítóre pentru indreptárea egala și pentru natiunalítátle nemagiare. —

S a b i i u in 26 Iuniu. (Felurite). Comitétulu Asociatiunei transsilvane etc. tinu siedinti'a sea lunaria Marti in 4 Iuliu c. n. sub presidiulu extraordinariu alu Dlu Cons. gub. P a v e l u d e D u n c ' a . Protocolulu in sa ne sosi prea tardiu, pentru de a mai poté fi publicatu astadi; deci lu vomu comunicá in nr. venitoriu. — Esamenele de'nceiere in Institutulu archidiecesanu gr. or. se'ncepura astadi sub presiedinti'a Esc. Sele P. Archiepiscopu și Metropolitu A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n ' a , P. S. carele deschise strulu lor prin unu cuventu scurtu parintescu, cu care se adressá cátra clericii din an. alu treilea pe bas'a cuvintelorú lui Cehristosu dela Mateiu (28, 19): „Mergendu invetiati tóte némurile, betezandu-i pre ei in numele Tatalui și alu Fiului și alu Santului Duchu.“ — D. Consiliaru aulicu I. B o l o g ' a pléca astadi la postulu seu la Vienn'a; Domnedieu sa lu pórté 'n pace și sa lu tina intregu și sanetosu, spre a corespunde asceptárei p. n. a Domnitóru lui și increderei patriei!

L a R e s i n a r i se tinura esamenele semestrale Luni și Marti, 21 și 22 Iuniu c. v. sub presiedinti'a și conducerea P. Protopopu și Inspectoru districtualu de scóle I o a n n P a n o v i c i u . De și amu cam trecutu preste prejudetiulu acel'a, cá candu esamenelé aru fi unu felu de di de parada pentru invetiatori și invetiacei, totusi atât'a e adeveratu, ca esamenele potu fi o icóna a invetiamentulu de preste anu. Si'n intielesulu acest'a trebuie sa dicemu cu bucuria, ca esamenele cu cei 300 copii ai scóleloru din Resinari au datu o dovada prea frumósa atâtu despre zelulu Dloru invetiateri, câtu și despre iubirea dloru cátra scóla și scolari, — unu ce, care cunoscoloru de scóla observa indata la intrarea intr'o scóla. DD. invetiatori: Directorulu M i h a l t i a n u , P. Catechetu D r o c u , apoi C h i o r n i t i a , S a n t i o n u , M e t i u și B o b e s i u , — toti au seceratu multiamita deplina cu prestatiunile lor; și deca e adeveratu, ca zelós'a comuna n'a jertfitu nici odata mai multu pentru tesaurulu seu celu mai frumosu, pentru scóla sea, apoi credemu ca e adeveratu și aceea, ca scóla acést'a, de-si mai totdeun'a au avutu in personalulu invetiatorescu câte un'a ori dóne capicítáti distinse, totusi n'a fostu nici odata in armonia aceea a invetiamentulu, care conduce pre elevii pe un'a cale și cátra un'a tinta a inaintárei. — Class'a d'antáiu a statu sub conducerea D. Mihaltianu, care cu unu numeru de 55-60 baieti din tótna pâna acum a facutu atât'a sporiu, incátu citirea și scrierea cu litere cirile (vechi și nóue) și romane, elementele Aritmeticei — desteritatea in crónscerea și deosebirea numeriloru, — erau miciloru scolari fórté cu inlesnire; asemenea și in scóla paralela a fetitiiloru, condusa de invetiatorulu Bobesiu. In class'a a dó'n'a baietii nu numai citeau și scrieau corectu cu tóte felurile de litere, ci cunosceau și elementele gramaticei románe in modu surprindiatoriu, documentandu prin respunsurile lor cele corecte nu numai priceperea petrundiatóre, ci și desteritatea cea mai buna a Invetiatorulu Chiornitia in predarea greului și momentosulu studiu alu limbei, câtu și alu celoralalte obiécto de invetiamentu. Asemenea sporiu bunu se vediu și in class'a a trei'a și a patr'a, unde functiunara Invetiatorii Santionu și Metiu. Cantárlile invetiate de Invetiati. Bobesiu inca au documentatu

sporiu prea imbucuratori; ear doctrin'a religiei, propusa de P. Catechetu Drocú jun. intr'unu modu usioru și placutu, convinse pre ascultatorii, ca și studiulu acest'a, ce de altmintrea reclama o pricepere mai matura, se póte predá crudiloru copii cu celu mai bunu resultatu, deca catechetulu scie lovi córd'a cea adeverata a inimei copilaresci. Și lucrurile de mâna ale fetitiiloru au fostu destulu de multiamitóre; și deca amu mai avé ceva de doritu in privinti'a acést'a, apoi aceea aru fi un'a, cá lucrurile de mâna sa privésca și mai multu la adeveratele, realele trebuintie ale poporulu resinarénu, și a dó'u'a, cá in cerculu acestoru lucruri sa intre și impretinirea mai de aprópe cu natur'a, și cu deosebire cu gradinari'a, unu ramu de castigu, care — dorere! — este prea putinu cunoscutu și prea putinu apretinutu din partea poporulu nostru preste totu.

Impressiunea generala in sa, ce trebuia sa o ia cu sine ori care ascultatoriu, erá aceea, ca scóla normala publica din Resinari se afla pe cea mai imbucuratóre cale a progressulu. Dar cu tóte acestea nici comun'a, nici Invetiatorii, suntemu siguri, ca nu voru remané totu in stadiulu acel'a, pe care stau astadi; cáci și invetiamentulu, cá și tóte lucrurile omenesci, este capace de imbunatatire și perfectiunare nemarginita, și de s'aru face cátu de multu, totusi nu se póte dice, ca s'a facutu destulu. Deci inainte și totu inainte! —

D i n c e r c u l u U n g u r a s i u l u i n i se scrie, ca poporulu gr. res. din Comun'a T r e s n e a acum mai de multi ani avendu lipsa a-si radica o biserica corespundiatóre numerositáti lui, — a totu trairu in nadejde, ca dór in anulu venitoriu dór in celalaltu o va aflá mai bine, și asiá totu asceptandu ani dupa ani, pe urma in anulu acest'a 1865 vediu, ca nu e a merge mai departe, și asiá si puse la cale cele de lipsa pentru apucarea de lucru. — In dilele acestea apoi asternendu planulu bisericei Escellentiei Sele Inaltu Preasantitulu Domnu Archiepiscopu și Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a spre revisiune și inalta aprobare, Esc. Sea si aci Si-a tinutu rendulu indatinatu, cáci revedindu planulu, deodata cu retramitera acestui'a tramise filoru Sei sufletesci unu ajutoriu intru radicarea bisericei de 100 f. v. a. —

O ingrijire in adeveru parintésca și corespundiatóre pastoriei evangelice, — o 'ngrijire, carea, cu cátu s'au aretatu mai pe neasceptate, cu atât'a mai multu a surprinsu și au imbucuratu pre poporulu acel'a; convingendu-lu, „ca cei-ce cauta pre Domnulu, nu se lipsescu de nici unu bine“. Atotpotintele Domnedieu — incheia corespundintele nostru — sa tina pre Escellentia Sea intru multi ani spre binele vremelicu și vecinicu alu bisericei și filoru Sei sufletesci! —

Varietáti și noutáti de di.

Escelenti'a Sea P. Patriarchu serbescu S a m u i l u M a s i r e v i c i u , care petrece de mai multu tempu in Vienn'a; erá sa fia priimitu de Maiestatea Sea Imperatulu pe Marti 22 Iuniu in audientiá privata. —

B a r o n u l u P a v e l u A p o r a reposatu in 10 ale curintei c. n. in satulu Gardánfalva in Transsilvania in etate de 74 ani. —

M e t r o p o l i t u l u H a y n a l d , fostulu Episcopu rom. cat. alu Transsilvaniei, dupacum se scrie lui „Wanderer“ din Clusiu, se va asiedia definitivu la Rom'a pelánga léfa de 117 f. pe luna, pelánga cari mai priimesce din veniturile Episcopiei din Belgradu câte 10,000 f. pe anu. —

(Daru pentru princes'a Dagmar.) O societate de dame russesci din Petropolea și Moscú'a s'au intrunutu, pentru de a cumperá princesei Dagmar — miresei repusatulu mareprincipe Nicolau — unu daru de suveniru de Russi'a. Darulu va fi o evangelia legata in catifeá violetta și infrumsetiata fórté scumpu cu auru și margaritare. —

(Din statistic'a scóleloru.) In gimnasiulu evangelicu din Sighisiora au studiatu in anulu scolasticu espiratu 138 scolari, dintre cari 119 Germani, 4 Magiari și 15 Románi, — toti greco-orientali. —

(Bibliograficu.) De curendu a esitu de subtipariu la S. Filtsch in Sabiu: Formularii pentru procedur'a criminala din 29 Iuliu 1850. și pentru instructiunea despre functiunile interne și ordinea trebiloru la judecatorii in cause penale. Dupa editiunea oficiósa de tribunálu superioru din Eperies tiparita sub ingrijirea mai multoru juristi practici. — Tragemu atentiunea dloru ampoiati, románi și nerománi, ai monarchiei nóstre asup'a acestoru scrieri de interesu practicu. —

(Lotria.) In 3 Iuniu c. n. pe la 1 óra dupa amédi se ataca și despoia diliginti'a dela Brasiovu aprópe de statiunea Urezu in Romani'a de 12 talhari armati. —

(Originea limbei magiare.) Unu industriaru

din Segedinu, care si-a stramutat locuinta la Cairo in Egiptu, spune, ca au aflatu in calatoriile se la prin Asi'a locuitori, cu cari s'aru fi potutu intielege in limb'a magiara; asemenea aru fi aflatu intr'o caravana de peregrini mohamedani, ce mergeau la Mecc'a, mai multi insi, cari lu intielesera, candu se adresa câtra ei in limb'a magiara. Densulu dice, ca locuintele acestor'a aru fi lângă laculu arabicu in Turchestanu, care tinutu, prin urmare, aru fi leaganulu limbei magiare. —

Prospectu politicu.

Ne sosindu-ne pâna'n momentulu acest'a vre-o fôia din invectinat'a Romani'a, amintimu dupa foile straine numai atât'a, ca noulu ministeriu Cretulescu va sa retraga mai multe proiecte de legi substernute camerei.

Printiulu Napoleonu a parasitu Parisulu, si loculu lui de Vecepresedinte alu consiliului intimu va remane deocamdata neocupatu. Faim'a, ca acel'a va fi inlocuitu de Impepatés'a Eugeni'a, nu se va adeveri nici pentru aceea, căci Imperatés'a in lipsirea Imperatului de acasa, a dusu presidiulu in acestu senatu, si acum nu pôte repasi la vicepresidiu. — Intr'o conferintia a solului austriacu, principelui Metternich, cu ministrulu de esterne francesu Dronyn de Lhuys, privitore la cestiunea ducatelor germane, cestu din urma accentua de nou principiulu nationalitatiloru, ce l'a proclamatu Franci'a inca dela nceputulu acestei afaceri. Cu privire la negociatiunile italiene princ. Metternich nega ori ce amestecu din partea Austriei.

Publicarea

sumelor incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a Comitetului tinuta in 6 Iuniu a. c. pâna la siedinti'a din 4 Iuliu n. 1865.

1. Domnulu Assessoru de sedria in Abrudu Vas. Popu Harsianu a tramisu la fondulu Assoc. tax'a de m. ord. pe an. 186³/₄ si 186⁴/₅ in suma de 10 f.

2. Dela D. Assessoru de sedria in Teac'a Iosifu Popu s'a incassatu câ taxa de m. ord. pe an. 186⁴/₅ si pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I, II, III si IV cu totulu 6 f. 30 xr. v. a.

3. Prin D. Protopopu in Rosi'a de munte Simeonu Balintu s'a tramisu la fondulu Assoc. 11 f. dintre cari 5 f. in moneta sunatoria tax'a de m. ord. pentru Dsea pe an. 186⁴/₅, ear 5 f. v. a. tax'a de m. ord. nou pe an. 186⁴/₅ pentru D. Notariu comunalu in Rosi'a de munte Ioanne Vladu si 1 fl. pentru diploma.

4. La Secretariatulu Assoc. au depusa taxele de m. ord. a) D. Ioanne Tipeiu Protopopu si Col. Assoc. pe an. 186⁴/₅ 5 f., b) D. Ioanne Ignath c. r. Locoteninte tax'a pe an. 186⁴/₅ iarasi 5 f. v. a., summ'a 10 f.

5. Prin d. Protopopu in Clusiu si Col. alu Assoc. Vasiliu Rosiescu s'au administratu la fondulu Assoc. 49 f. v. a. si anume:

a) Dela d. Prot. in Morlac'a Anani'a Popu tax'a rest. pe an. 186³/₄ si 186³/₄ 10 f., b) d. Assessoru de sedria in Clusiu Leontinu Popu tax'a restanta pe an. 186³/₄ 5 f., c) d. Georgiu Selinc'a oficialu la Comissiunea de dessarcinare, tax'a rest. pe an. 186³/₄ 5 f., d) d. Secretaru Gubernialu Nicolau Barbu tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., e) d. Capelanu Gregoriu Chiff'a tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., f) d. proprietaru Georgiu Vestemianu tax'a de membru ordinariu nou pe an. 186⁴/₅ 5 f., g) d. Protopopu Vasiliu Rosiescu pe an. 186⁴/₅ 5 f., ear pentru 9 esempl. din actele adunârilor gen. I, II si III dela dd.: a) d. Secr. Gub. Nic. Barbu 1 f., b) Vas. Rosiescu Prot. 1 f., c) d. Anani'a Popu Protop. 1 f., d) d. Ioann Babb c. r. Directoru de cancel. 1 f., e) d. Gregoriu Chiff'a Capelanu 1 f., f) d. Ioann Pamfilie Protopopu 1 f., g) d. Nicolau Popu Jude procesualu 1 f., h) d. Georgiu Vestemeanu proprietaru 1 f., i) d. Georgiu Selinc'a oficialu 1 f.

Asiadara summ'a totala administrata prin d. Protopopu si Colectoru alu Assoc. Vasiliu Rosiescu face 49 fl., di patru-dieci si noué florini val. austr.

6. Prin d. Adm. protopopescu si Col. alu Assoc. in Abrudu Ioanne Galu, s'a tramisu la fondulu Assoc. parte taxe, parte pretiulu acteloru Assoc. vandute 35 fl. v. a. si anume:

a) Dela d. Assessoru de sedria Dionisiu Tobiasiu tax'a rest. pe an. 186³/₄ 5 f., b) d. negot. Michailu Cocu pe an. 186³/₄ si 186⁴/₅ 10 f., c) d. cancelistu Nicola Moldoveanu pe an. 186³/₄ 5 f., d) d. negot. Teodoru Serbutiu pe an. 186³/₄ 5 f., e) Pretiulu aloru 10 esemplare din actele adunâriloru gener. I, II si III 10 f. Summ'a 35 fl. v. a.

7. Prin D. Senatoru si Col. alu Assoc. in Orestia Ioanne Balomiri s'au tramisu câ taxe pe an. 186⁴/₅ 15 fl. si anume:

a) Dela DSea pe an. 186⁴/₅ 5 f., b) d. Protopopu Nicolau Popoviciu pe an. 186⁴/₅ 5 f., c) d. negotiaru Spiridonu Tatarczî pre an. 186⁴/₅ (restéza pentru an. 186³/₄ si 186³/₄) 5 f. Summ'a 15 f.

8. Dela D. Assessoru comitatensu in Gherl'a Alessandru Nemesiu tax'a rest. de m. ord. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ s'au tramisu 10 f.

9. Prin D. Colectoru in Muresiu Osiorheiu Iosif Fulep, s'a tramisu la fondulu Assoc. câ taxe rest. summ'a de 25 f., si anume:

a) Dela d. Assessoru la Tabl'a reg. Michailu Orbonasiu sen. tax'a rest. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., b) d. Georgiu Popu subfiscalu la Tabl'a reg. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ taxe rest. 10 f., c) d. Alessandru Sangeorgianu, plugariu tax'a rest. pe an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 25 f.

10. Prin D. Colectoru in Campeni Georgiu Ioanette, s'a tramisu la fondulu Assoc. 20 f. câ tace de m. ord. si anume:

a) Dela d. Jude procesualu Petru Ioanette tax'a de m. ord. pe an. 186⁴/₅ 5 f., b) d. Michailu Andreic'a, proprietaru tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., c) d. Parochu Vasiliu Gombosiu pe an. 186³/₄ 5 f., d) d. Colectoru Georgiu Ioanette pe an. 186⁴/₅ 5 f. Summ'a 20 f.

11. Prin d. Colectoru in Sasu-reginu Ioann P. Maieru, s'au tramisu la fondulu Assoc. câ taxe de m. ord. pe an. 186⁴/₅ summ'a de 100 f., si anume:

a) d. Pres. la Trib. com. Georgiu Bardosi 5 f., b) d. negotiaru Nicolau Marinovicu in Sasu-reginu 5 f., c) d. neg. Georgiu Marinovicu 5 f., d) d. Mich. Orbonasiu jun. Jude singularu 5 f., e) d. perceptoru in pens. Alessandru Szilasi 5 f., f) d. Iosifu Tincu, Jude procesualu 5 f., g) d. Ioanne Dombradi, Jude proces. 5 f., h) d. Iosifu Brancoveanu, Protp. in Idicelu 5 f., i) d-n'a Veronic'a Sierbanu, veduva 5 f., k) d. Petrea Grecu, negot. 5 f., l) d. Simeonu Crainicu, Jude orfanalu 5 f., m) d. Nechit'a Callini, notariu in Mesterhaz'a 5 f., n) d. Teodoru Stoic'a, parochu in Topliti'a 5 f., o) d. Teodoru Siandoru, parochu in Cuesdin 5 f., p) d. Demetriu Angelu, parochu in Giurgiu 5 f., q) d. Georgiu Schiopulu, Cancelistu judecatorescu 5 f., r) d. Alexie Onitiu, Cancelistu jud. 5 f., s) Daniilu Lic'a, Vice Fiscalu 5 f., t) d. Iacobu Pavelea, Archivaru comit. 5 f., u) d. Ioanne P. Maieru, posessoru 5.

Asiadar summ'a tramisa face 100 f. v. a., di: o suta florini v. a.

12. La Secretariatulu Assoc. au incursu câ taxe de m. ord. pe an. 186⁴/₅: a) dela d. diregatoriu metropolitanu in Springu, Vasiliu Albini 5 f., b) d. Prof. de Teologia, Ioanne Popescu 5 f., c) d. Protop. Sabiului, Ioanne V. Rusu 5 f. val. austr. Summ'a 15 florini.

13. Dela d. diregatoriu metrop. in Springu Vasilie Albini pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I, II, III si IV. s'a tramisu 1 f. 30 xr.

14. Prin d. Protonotariu si Colectoru alu Assoc. tranne in Erkávás, Georgiu Fülepp s'a tramisu la fondulu Assoc. câ taxe rest. summ'a de 45 f. v. a., si anume:

a) dela d. Georgiu Popu de Ilyésfalva subjude cere. in Basesci tax'a de m. ord. rostante pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 20 f., b) d. Alessandru Popu subjude in Basesci taxa rest. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., c) d. Ioanne Popu, Juratu in Domninu taxa rest. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., d) d. Colectoru Georgiu Filepu taxa rest. pe an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 45 f.

15. Deadreptulu la cass'a Assoc. in decursulu lunei trecute (Iuniu) au incursu urmatorele sume:

a) dela d. Secr. I. Georgiu Baritiu tax'a pe an. curentu 186⁴/₅ 5 f., b) d. Capitanu supremu Ales. Bohatielu pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., c) d. Assessoru in Teac'a Iosifu Popu tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., d) Totu dela acestu Domnu pentru actele ad. gen. I, II, III si IV 1 f. 30 xr., e) d. Adm. Prot. in Apahid'a Lazaru Maximu tax'a de m. ord. pe an. 186³/₄ 5 f., f) d. Adm. prot. in Campeni, Ioanne Patiti'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., g) d. Economu in Sohodolu, Eremi'a Bud'a pe an. 186³/₄ si 186⁴/₅ 10 f., h) d. Dr. Ioanne Stoia pentru actele ad. gen. I, II, III si IV. 1 f. 30 xr. i) d. Partenie Cosma, advocatu in Beiusu pe an. 186³/₄ 5 f., k) d. Georgiu Tamasiu Prot. Tirnavei de josu pe an. 186⁴/₅ 5 f., l) Georgiu Angyalu, Consil. la Tribun. supr. pe 186³/₄ 5 f., m) d. Petru Rosc'a, Senatoru pe an. 186⁴/₅ 5 f., n) d. Moise Pang'a, directoru pe an. 186⁴/₅ 5 f.

Dela Secretariatulu Assoc. tranne române.

Sabiui in 4 Iuliu n. 1865.

27—3 Concursu.

In prediulu comunei opidane Resinari, la Riusadulu, a devenitu vacanta statiunea de Invetiatoriu la scol'a filiala de a colo, spre ocuparea carei'a se publica acestu concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 126 f. v. a. Competintii au a-si tramite cererile la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiui) prevediute cu dovedile de lipsa despre harnici'a loru celu multu pâna in 25 Iuliu st. n. a. c., pentru ca cererile sosite mai tardiu nu se voru poté luá in considerare.

Resinari, 20 Iuniu 1865.

Oficiulu opidanu.

De Limbriku Kordelatu- (Verne solitariu)

Vindecá fără durere și pericol în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslusiri se dau prin scrisori francate. — Medicamente ku modulú întrebuințării se trimite ku postá.

Burs'a din Vienn'a 26 Iuniu (8 Iuliu) 1865.

Metalicele 5%	69 85	Actiile de creditu	177 50
Imprumutulu nat. 5%	74 95	Argentulu	106 75
Actiile de banca	795	Galbinulu	5 24

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.